

מועדים התשס"ו
שישה סדרי משנה (חלק א')

Festivals 2005
The Six Orders of the
"Mishnah" (part 1)

733 ■ 9/2005 ■ אלול התשס"ה

כתבי-יד השלמים ביותר של המשנה הם כתבי-יד קויפמן מהמאה ה-11 או ה-12, וכתבי-יד פארמה מהמאה ה-11. דפוס המשנה המוקדם ביותר הוא דפוס נפולי (1492). הפירושים הראשונים למשנה החלו להיכתב בתקופת הגאונים (600-1040 לספירה). בימי הביניים נכתבו פירושים נוספים, והידועים שבהם: פירוש רש"י, פירוש הרמב"ם ופירוש רבנו עובדיה מברטנורא.

ד"ר דב הרמן

הפקולטה למדעי היהדות, אוניברסיטת בראל

תיאור הבולים

סדר זרעים - שק תבואה מונח בשדה ושיבולים.
סדר מועד - גלגל חודשי השנה, גביע יין לקידוש ביום טוב ומצה.

סדר נשים - טבעת חלקה ומוזהבת לקידושין וטבעת נוספת, על רקע כתובה.

סדר נזיקין - אבות הנזיקים - השור והאש. המאזניים מסמלים את בית-הדין, השופט בין המזיק לניזק.

סדר קדשים - יונה על רקע קיר עתיק. הבול מתאר את קורבן חטאת העוף, ככתוב "ואם מן העוף עולה קורבנו לה", והקריב מן התורים או מן בני היונה את קורבנו" (ויקרא א, יד). איור המזבח הנראה בשול מבוסס על תצלום באדיבות מכון המקדש בירושלים.

סדר טהרות - כלי לנטילת ידיים (נטלה) ומים, שהם שני הדברים הנחוצים לטהרת ידיים שנטמאו. בשול - כד למים. במעטפת היום הראשון קטע ממשנה מסכת ברכות, פרק א, כתבי-יד מן הגניזה.

המילה 'משנה' גזורה מהשורש 'שנה', כלומר 'למד'. בספרות חז"ל משמשת המילה 'משנה' בשתי משמעויות: האחת, כדרך של לימוד לכל מה שנשנה בעל-פה, כהשלמה לתורה שבכתב; והשנייה, כספר - ספר שני לתורה שבכתב. שישה סדרי משנה הם הלכות תורה שבעל-פה, שקובצו לפי נושאים ונערכו על-ידי רבי יהודה הנשיא בארץ ישראל במאה השלישית לספירה.

הצורך בלימוד הלכות לפי נושאים התעורר בסוף ימי בית שני, כאשר התרבו ההלכות שלא נקשרו בצורה ישירה לפסוקי התורה, ולא ניתן היה ללומדן בדרך המקובלת של לימוד ההלכות מתוך הפסוקים. לחכמים שחיו מסוף ימי הבית השני עד זמנו של רבי יהודה הנשיא, ולמדו בשיטה זו, ניתן הכינוי 'תנאים' (בארמית: תנא = שנה, למד). במשך הזמן נוצרו ואולי גם נערכו הקבצים הראשונים של המשניות, הנקראות 'משניות קדומות', שהיו הבסיס למשנת רבי יהודה הנשיא.

משנת רבי יהודה הנשיא מחולקת לשישה סדרים, שסימנם בראשי תיבות - זמ"ן נק"ט. כל סדר עוסק בעניין אחר: **סדר זרעים** עוסק במצוות התלויות בארץ ובמצוות היום-יום שבין אדם למקום.

סדר מועד עוסק בהלכות שבת והמועדים.

סדר נשים עוסק במכלול היחסים בין איש לאשתו, מיצירת הקשר ועד פקיעת הנישואין.

סדר נזיקין עוסק בהלכות שבין אדם לחברו, הלכות קניין והלכות בית-דין.

סדר קדשים עוסק בעבודת בית-המקדש ודיני קורבנות. **סדר טהרות** עוסק בדיני טומאה וטהרה.

כל סדר מחולק למסכתות, המסכתות מחולקות לפרקים, והפרקים - למשניות.

The Six Orders of the Mishnah

The word "Mishnah" is derived from the root *shin-nun-heh*, which means "study". The word *mishnah* has two meanings in the Rabbinic literature: one, as a manner of deducing everything that is taught orally, complementing the Written Law; and the other, a book, that is second only to the written Torah. The six Orders of the Mishnah are the laws of the Oral Law that were collected by subject and redacted in the Land of Israel in the third century CE by R. Judah ha-Nasi (the Patriarch).

The need to expound the halakhot by subject arose in the late Second Temple period. The number of laws that were not directly connected to the verses of the Torah increased, and they could not be deduced by the conventional method of textual exegesis. The Rabbis who lived during the time from the Second Temple period until the time of R. Judah ha-Nasi and who employed this methodology were called "Tannaim (the Aramaic *tana* = the Hebrew *shin-nun-heh* - study). As time passed, the first collections of *mishnayot*, known as "early *mishnayot*," were formulated and redacted; these would form the basis for the Mishnah of R. Judah ha-Nasi.

The Mishnah is divided into six Orders, each of which relates to a different halakhic realm:

The **Order of Zeraim** ("Seeds") is concerned with the commandments observed only in the Land of Israel and with everyday ritual commandments. The **Order of Moed** ("Appointed Time") contains Sabbath and holiday laws.

The **Order of Nashim** ("Women") relates to the relations between a man and his wife, from the creation of the relationship to the sundering of the marriage.

The **Order of Nezikin** ("Damages") includes the laws governing interpersonal relations, property laws, and judicial procedure.

The **Order of Kodashim** ("Sacred Things") relates to the Temple service and the laws of sacrifices.

The **Order of Tohorot** ("Pure Things") contains the laws of ritual purity.

Each Order is divided into tractates, each tractate into chapters, and each chapters, into *mishnayot*. The most complete manuscripts of the Mishnah are MS. Kaufmann, from the eleventh or twelfth centuries, and MS. Parma, from the eleventh century. The Mishnah was first printed in Naples in 1492. The first commentaries on the Mishnah were written during the Geonic period (600-1040 CE). The best-known among the medieval commentaries are those by Rashi, Maimonides, and R. Obadiah of Bertinoro.

Dr. Dov Herman
Jewish Studies Faculty
Bar-Ilan University

חותמת
אירוע
להופעת
הבול
SPECIAL
CANCELLATION

The Stamps

Order of Zeraim - the stamp depicts a sack of grain in a field and sheaves.

Order of Moed - the stamp shows the Zodiac, a wine goblet for the Festival *Kiddush*, and *matzah* (unleavened bread).

Order of Nashim - the stamp portrays an unadorned golden engagement ring and an additional ring, on the background of a *ketubah* (marriage contract).

Order of Nezikin - the stamp presents the archetypes of damage: an ox and fire. The scales represent the court, that judges between the plaintiff and the defendant.

Order of Kodashim - the stamp shows a dove on the background of an ancient wall. It depicts the bird burnt-offering, as written in Leviticus 1:14: "If his offering to the Lord is a burnt-offering of birds, he shall choose his offering from turtledoves or pigeons." The illustration of the altar on the border is based on a photograph courtesy of the Temple Institute, Jerusalem.

Order of Tohorot - the stamp depicts a vessel for the washing of the hands and water, that are the two elements required for cleansing hands that were defiled. A water pitcher is seen on the border. The first-day issue presents a passage from the Mishnah, Tractate Berakhot, chap. 1 (from a Genizah manuscript).

Issue: September 2005

Designer: Dana Zada

Stamp Size: 30.8 mm x 40 mm

Plate no.: 612 (1 phosphor bar)

613 (2 phosphor bars)

614 (2 phosphor bars)

Sheet of 15 stamps

Tabs: 5

Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.

Method of printing: offset

השירות הבולאי - טל: 03-5123933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933
12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo